

The achievements of the students and staff of the history and archeology department from the Erasmus+ exchange program: A document review

Güllühan ÖZDEMİR ÇİÇEKLİTAŞ

Article Type	Research Article
Received	14/01/2023
Accepted	23/03/2023
DOI	https://doi.org/10.17497/tuhed.1234499
Cite	Özdemir-Çiçeklitaş, G. (2023). The achievements of the students and staff of the history and archeology department from the Erasmus+ exchange program: A document review. <i>Turkish History Education Journal</i> , 12(1), 47-61. https://doi.org/10.17497/tuhed.1234499
Similarity Scan	Done - IThenticate
Ethics Declaration	This study was carried out within the framework of institutional documents and literature, and ethics committee approval was not required.
Conflict of Interest Statement	The author declares that there is no conflict of interest.
Financing	No external funding was used to support this research.
Copyright and License	© 2012-2023 TUHED. This work is published under the CC BY-NC 4.0 license.
Information Note	This study is the expanded and edited version of the paper presented orally at the VIII International History Education Symposium between 07-09 September 2022.

The achievements of the students and staff of the history and archeology department from the Erasmus+ exchange program: A document review

Güllühan ÖZDEMİR ÇİÇEKLİTAŞ

ORCID: 0000-0002-7443-152X, E-posta: gozdemirciceklitas@gmail.com

Institution: Gazi University, Institute of Education Sciences, ROR ID: <https://ror.org/054xkpr46>

Abstract

This study aims to reveal the achievements of the participants from the program, taking into account the countries of visit, annual mobility numbers, gender, and education levels of the students and staff of the history and archaeology department participating in the Erasmus + Exchange Program between 2014-2020. Erasmus+ Exchange Program is a European Union initiative that supports cooperation with higher education institutions and aims to increase graduates' employment. Erasmus+ Exchange Program aims to expand and improve the quality of education among universities in European Union member and candidate countries. In addition, through the Erasmus+ Exchange Program, participants can experience abroad and learn about different cultures and lifestyles. Opportunities are also provided for individuals to spend time abroad during their mobility or volunteering programs to study languages and collaborate in project partnerships in academic and vocational education, adult learning, and European sporting events. Thanks to the program, students are allowed to study and do internships in different countries. The personnel is qualified to teach and receive training in contracted higher education institutions. The study was limited to include years 2014-2020 because of the sending of data covering these years from the European Union Education and Youth Programs Center. This study is unique because it presents data on the internationalization of history and archaeology departments by obtaining them from primary sources. In the study, data analysis was made using document analysis, one of the qualitative research methods. According to the research findings, it has been concluded that the academic and language acquisitions of the students participating in the Erasmus+ Learning and Internship Mobility activity are positive. When the technology uses acquisition of the personnel participating in the Erasmus+ Staff Mobility activity is evaluated, it is seen that the result is not at a sufficient level.

Keywords: Erasmus+, exchange program, history and archeology, student, staff

Introduction

Erasmus Exchange Program is a program that provides financial support to students and staff who participate in mobility and study in countries other than their own countries for a certain period. Exchange programs are held in a framework where students accumulate credits in any European country for part of their degree and eventually return home to continue their education (Pechar, 2007: 113). The internationalization process in education started in 1979 with the UK accepting students from abroad with tuition payment registration, started in Europe for the first time in the 1980s based on higher education (Çepni et al., 2018: 438). These studies continued with the publication of the Sorbonne Declaration, which aimed to present a standard higher education opportunity in Europe at a meeting held in the Sorbonne with the participation of France, England, Germany, and Italy in the Bologna Process in 1988. With the Bologna Declaration announced in Bologna, Italy, in 1999, the Bologna Process officially started. This declaration aims to create harmonious diplomas and degrees among higher education institutions to implement the primary objectives such as student and personnel exchange and the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) (YÖK, 2010: 3). Within the scope of exchange programs, the Bologna Process provides student and staff mobility, the opportunity to work in transnational countries, joint projects, and academic studies. ECTS and diploma supplement applications, which paved the way for recognition by preventing the differences between countries in higher education, ensured the spread of mobility (YÖK, 2010: 43-44). The Bologna Process aims to make the European Higher Education System attractive outside of Europe and create a transparent European Higher Education Area with harmonious and quality systems (Pechar, 2007: 113).

Turkey's inclusion in the Bologna Process was realized at the Prague Meeting in 2001 when it accepted the Bologna Declaration and put it into practice. Turkey quickly adapted to the Bologna Process and started to make the changes required by the Bologna process in higher education (Korkut and Mızıkacı, 2008: 101-102). With the agreement that Turkey signed with the EU Commission on 27 December 2002, the process of participation in the EU Education and Youth Programs started. This process became a separate institution from the undersecretaries, which was affiliated with the State Planning Organization in January 2002 and then entered into force in August 2003, and became the European Union Education and Youth Programs Center Presidency, or known as the Turkish National Agency (Ünsal, 2008: 29). The Erasmus Exchange Program, which has been implemented in Europe since 1987, was first included in the Socrates Program in 1995 and within the Lifelong Learning Program as of 2007 (Küçükçene, 2021: 156). The Erasmus Exchange Program, which started its activities in our country in 2003 with a pilot application, has been officially implemented since 2004. Particularly in the first years of implementation of the program (2004-2007), the participation rate of universities in exchange programs in our country has increased by 400 percent since the beginning (Boyacı, 2011: 272).

Erasmus Exchange Program is a program that aims to develop educational cooperation between countries that are members or candidates of the European Union, to get to know each other, and to improve educational conditions. With the program, educational activities such as student and personnel (academic and administrative) exchange, projects, and internships can be carried out between countries (Ortaş, 2008: 250). While increasing the ability and tolerance of the participants

from different countries and various ethnic origins, the program also adopts the aim of increasing intercultural interaction (Açıköz, 2020: 164).

Erasmus+ Exchange Program Student Mobility; It can be carried out in two ways learning mobility and internship mobility. Student learning mobility is carried out with the Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) and the agreements made by the higher education institution between institutions. Erasmus+ Learning Mobility is the fact that students registered full-time in a higher education institution perform a part of their education (minimum 3 to maximum 12 months at the same academic level) in a higher education institution abroad with which the institution has a contract, excluding the first year of education and post-graduation. Student internship activity, on the other hand, is carried out in the form of an internship in an enterprise abroad for students registered in a higher education institution to gain practical work experience in the field of vocational education. Erasmus+ Internship Mobility can be done for a minimum of 2 and a maximum of 12 months at every education level, including 12 months after graduation (Erasmus Uygulama El Kitabı, 2022: 5-7).

Erasmus+ Staff Mobility is carried out in two ways: staff training and staff training mobility. Staff teaching mobility is the teaching activity of the personnel who are authorized to teach in a higher education institution that has ECHE in our country or in another higher education institution that has ECHE abroad. The personnel training activity is the training activity received by a staff working in a higher education institution with ECHE in Turkey in relation to their field in institutions or organizations abroad (Erasmus Uygulama El Kitabı, 2022: 32-33).

The International Standard Classification of Education (ISCED) is used as a reference classification that organizes education programs and related qualifications according to education levels and fields. In the ISCED classification, the history and archaeology departments are classified as a single field with the code 02 and the detailed field under the arts field, which is a sub-field of the arts and humanities broad field, with the code 0222 (UNESCO Institute for Statistics, 2015: 4-13). In the activities carried out within the framework of the Erasmus+ Program, the areas of mobility were determined based on the ISCED classification. In the field classification used by the European Union, the fields of history and archaeology are accepted as a single field. For this reason, data on the fields of history and archaeology were also sent by the Turkish National Agency as a single field, and in our study, evaluations on the fields of history and archaeology were made by accepting them as a single field. Apart from the ISCED field classification, from a scientific point of view, history, and archaeology are two disciplines that cannot be considered independently of each other. The science of history has provided access to information about the lives of civilizations living in prehistoric times, thanks to the science of archaeology. In the periods when there was no writing, the two sciences fed each other to the point of illuminating the developmental stages of culture. These two disciplines formed the center of the study based on Erasmus+ Mobility. In this context, the research aims to evaluate the level of participation in Erasmus+ (KA103-KA107) Programs between 2014-2020 and the gains they gained after participating in the program of students or staff in the history and archaeology department. The answers to the following questions were sought for the study:

1. How is the distribution of the students and staff of the history and archaeology department, according to the countries, within the scope of the Erasmus+ KA103 and KA107 Programs education, internship, and teaching mobility?
2. How is the distribution of the students who went from the history and archaeology department within the scope of Erasmus+ KA103 and KA107 Programs according to their education levels during the process they participated in the activity?
3. What is the gender distribution of students and staff going from the history and archaeology department within the scope of Erasmus+ KA103 and KA107 Programs?
4. What are the gains of the students and staff who go to Erasmus+ KA103 and KA107 Programs from the history and archaeology department within the scope of education, internship, and teaching?

Method

The analysis method used in the study, the population and sample of the study, the tools used to collect the data, and how the analysis of the obtained findings was made are given in detail below.

Research Pattern

In qualitative research, written and visual materials related to the research problem can be used in cases where observation and interview are not possible or to increase the accuracy of the research. Document analysis includes written materials about the phenomenon or phenomena that are intended to be investigated. Paper and documents such as annual institution reports, public relations documents, accounting records, strategic plans, marketing strategy documents, internal and external correspondence, and official documents can be the subject of document analysis (Yıldırım and Şimşek, 2004: 153). In this respect, the research was carried out using the document analysis method.

Study Group

This study, carried out by scanning the documents and related literature from the Turkish National Agency, does not require ethics committee approval.

Data Collection Tools

The documents related to the research were requested from the Data Analysis Coordination Unit, which is affiliated with the Turkish National Agency. The countries, years, types of activities, and genders of the students and staff of the history and archaeology department operating in Erasmus+ Exchange Programs have been sent by the institution in detail. In addition, the questionnaires sent to the participants by the European Commission after completing their activities and answered by the participants were also one of the data collection tools of the study.

Analysis of Data

In the research, the data sent by the Turkish National Agency, the increase/decrease rates of the activities by years, the gender distribution of the participants, and their education levels were analyzed using the descriptive analysis method. The answers to the participant surveys of the staff and

student exchange for the years 2014-2020 by the Turkish National Agency and the achievements of the participants were analyzed.

Findings

In this part of the research, the findings from the data analysis were presented according to each sub-problem.

Participation in Exchange Programs of History and Archeology Department Students and Staff

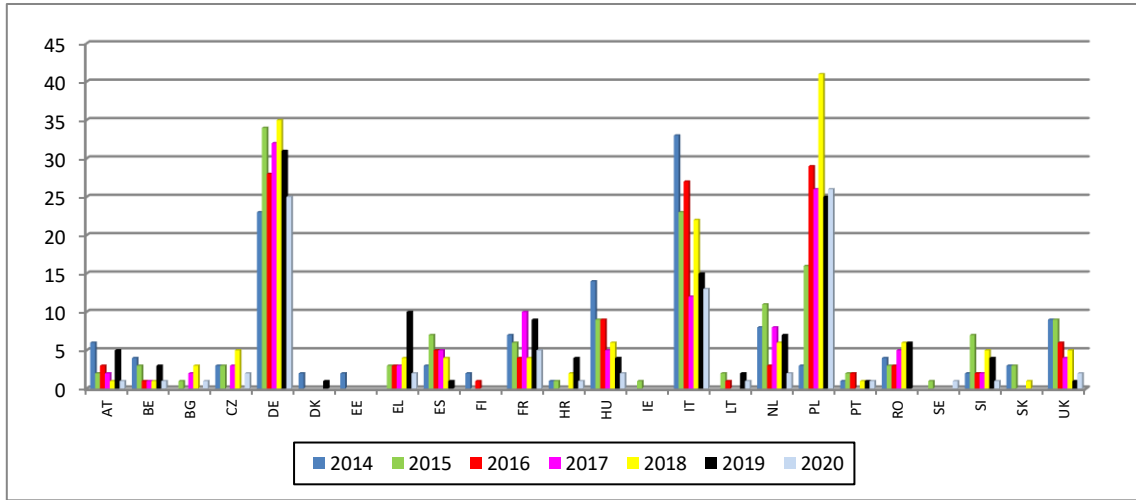
While the KA103 program provides mobility opportunities with 28 European Union countries and countries, including Iceland, Liechtenstein, Norway, Macedonia, Turkey, and Serbia, International Credit Mobility (KA107) is a similar program to the KA103 program, the countries with which partnership is established (Eastern Partnership Countries, Southern Partnership Countries). Mediterranean Countries, Russian Federation, Asia, Central Asia, Latin America, Middle East, South Africa, Africa, Caribbean and Pacific Countries, and Other Industrialized Countries) are different (KA107 Nedir?, 2022). In this context, data are given separately for KA103 and KA107 programs.

The distribution of the students and staff of the history and archeology department within the scope of Erasmus+ KA103 and KA107 Programs education, internship, and teaching mobility, by years. The distribution of history and archeology department students within the scope of Erasmus+ KA103 Study Mobility by years is shown in Figure 1. When Figure 1 is examined, it is seen that the most mobility in 2014 and 2020 was in Germany (208), Poland (166), and Italy (145). The total number of mobility in 2014-2020 was 892, and the ratio of these three countries to the total was 58%. While minor participation was in Ireland (1), Sweden (2), and Estonia (2), it was observed that no activity was carried out in Latvia, North Macedonia, and Norway over the years. When we look at the totals of the actions by years, the general average of the number of students who went within the scope of mobility in the years 2014-2020 is 127. When the participation performances are evaluated according to the years, the year in which the participants took place the least was 2020.

Figure 1

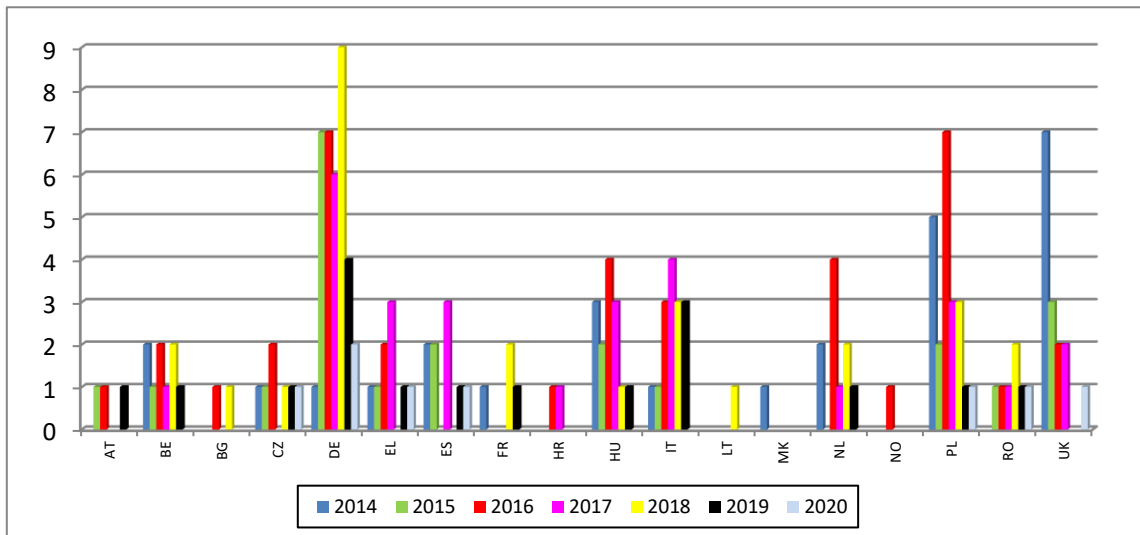
Distribution of History and Archeology Department Students Outgoing within the Scope of Erasmus+ KA103 Study Mobility by Countries by Years

The distribution of history and archeology department students within the scope of Erasmus+ KA103 Internship Mobility by years is shown in Figure 2. Figure 2 shows the most mobility in 2014-2020 in Germany (36) and Poland (22) countries. The total number of mobility in 2014-2020 was 168, and the ratio of these two countries to the total was 35%. Sweden, Norway, North Macedonia, and Lithuania have minor participation and one-person activity in all years. It has been observed that no action has been carried out in Denmark, Estonia, Finland, Latvia, Ireland, Portugal, Slovenia, and Slovakia. Looking at the total activities by year, the average number of students in 2014-2020 is 24. When the participation performances are evaluated according to the years, the year in which the participants took place the least was 2020.

Figure 2

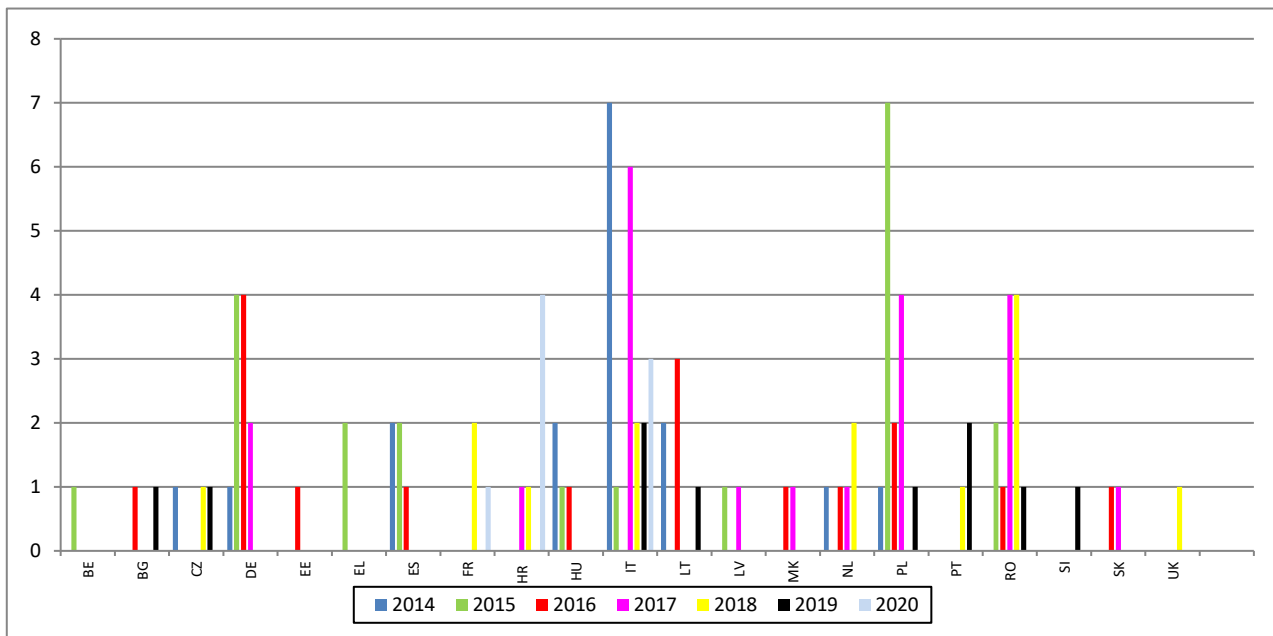
Distribution of History and Archeology Department Students Outgoing within the Scope of Erasmus+ KA103 Internship Mobility by Countries by Years

The distribution of the academic staff of history and archeology who went within the scope of Erasmus+ KA103 Teaching Mobility by years is shown in Figure 3. Looking at Figure 3, it is seen that the most mobility was made in Italy (21), Poland (15), and Romania (12) countries in total between 2014 and 2020. The total number of mobility in 2014-2020 was determined as 108, and the ratio of these three countries compared to the total was 44%. It has been observed that no activity has been carried out in Austria, Denmark, Finland, Norway, Ireland, and Sweden in the relevant years. When we look at the activities totals by years, the general average of the number of personnel going within the scope of mobility in the years 2014-2020 is 127. When the participation performances are evaluated according to the years, the year in which the participants took place the least was 2020.

Figure 3

Distribution of History and Archeology Department Staff Outgoing within the Scope of Erasmus+ KA103 Teaching Mobility by Countries by Years

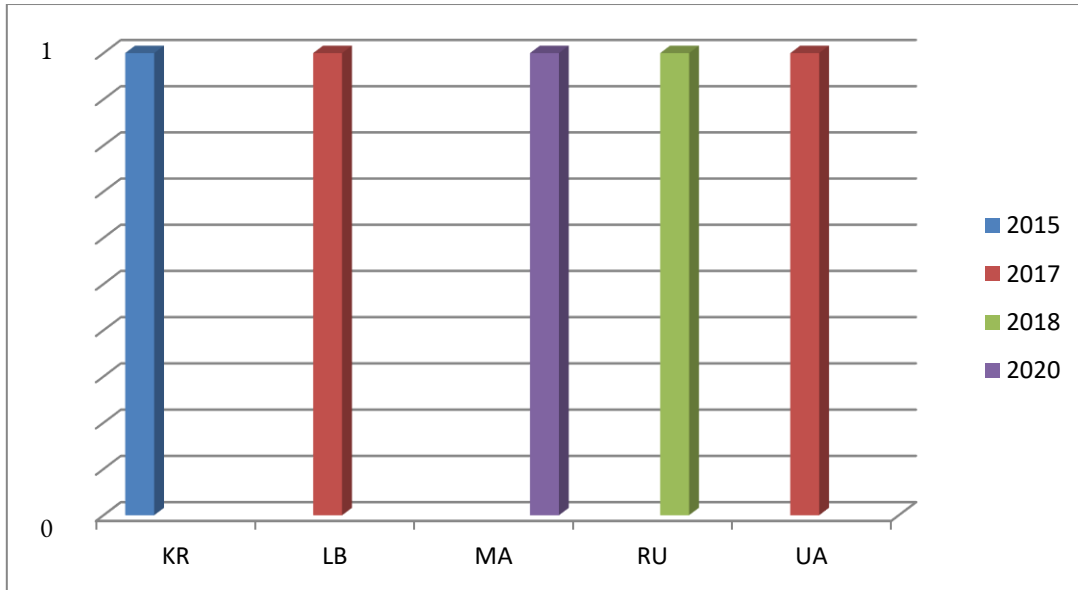

The distribution of history and archeology department students within the scope of Erasmus+ KA107 Learning Mobility by years is shown in Figure 4. Looking at Figure 4, it is seen that only five people mobilized in the total of the years 2015-2020. Activities were made in Korea (1), Lebanon (1), Morocco (1), Russia (1), and Ukraine (1). Erasmus+ KA107 Program started in our country in 2015, and the KA107 internship mobility program began in 2018. Since the history and archeology department students did not participate in the KA107 internship program between 2018-2020, information in this field was not included in the figure.

Figure 4

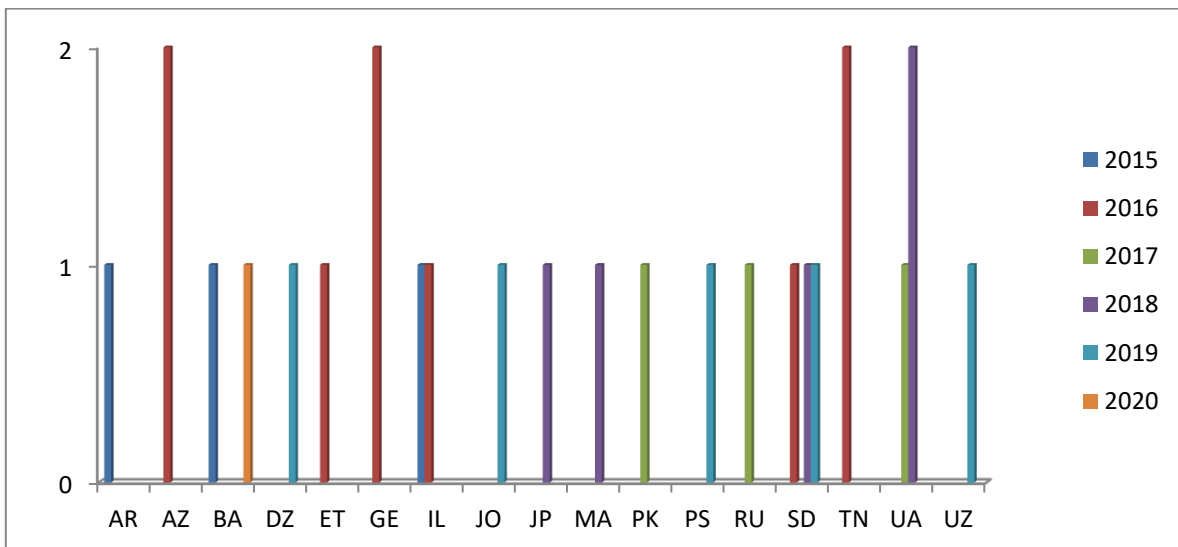
The Distribution of the Students of the Department of History and Archeology Outgoing within the Scope of Erasmus+ KA107

The distribution of the history and archeology department personnel by years within the scope of Erasmus+ KA107 Teaching Mobility by country is shown in Figure 5. Looking at Figure 5, it is seen that 26 people were operating in total for the years 2014-2020. The years with the highest mobility were nine in 2015 and five people in 2017 and 2018.

Figure 5

Country Distribution of the History and Archeology Department Staff Outgoing within the Scope of Erasmus+ KA107 Teaching Mobility by Years

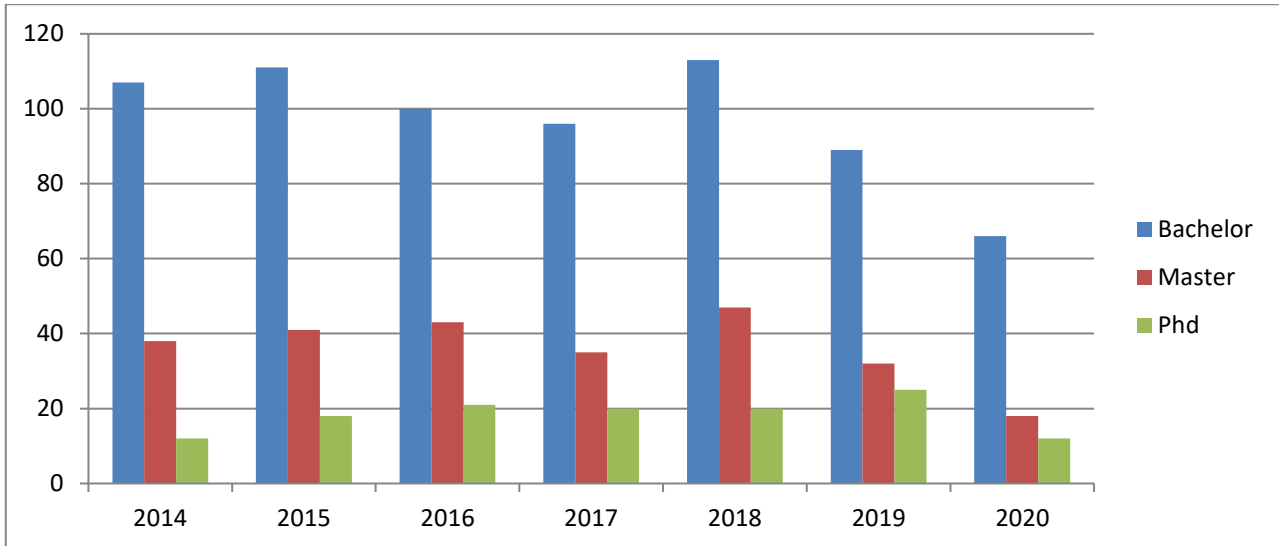

The education levels of the students and staff of the history and archeology department who went to the Erasmus+ KA103-KA107 Program within the scope of education, internship, and teaching. Looking at Figure 6, 682 (64%) undergraduate, 254 (23%) graduate, and 128 (12%) doctoral students of 1065 people who participated in the Erasmus+ Exchange Program (KA103-KA107) as of

2014-2020 level and one person participated in the activity in the category of other education levels. Since only one person is in the different education level categories, it is not included in Figure 6.

Figure 6

Education Levels of Erasmus+ Program (KA103-KA107) Participants

The gender distribution of the students and staff of the history and archeology department attending Erasmus+ KA103-KA107 Programs within the scope of education, internship, and teaching. Erasmus+ KA103 Program are given in detail in Figure 7 by year. Figure 7 shows that 663 of those from the Erasmus+ KA103 Program were men, and 505 were women. According to the numbers given in Figure 8 for the Erasmus+ KA107 Program, it is seen that 24 of the participants are male, and seven are female. The rate of men participating in Erasmus+ KA103 and KA107 Programs between 2014-2020 is 57%, while the rate of women is 43%. It is observed that the gender distribution of the participants of the Erasmus+ KA107 Program differs significantly. It is seen that 77% of the participants in the KA107 program are men, and 23% are women.

Figure 7

Gender Distribution of Erasmus+ Program (KA103) Participants

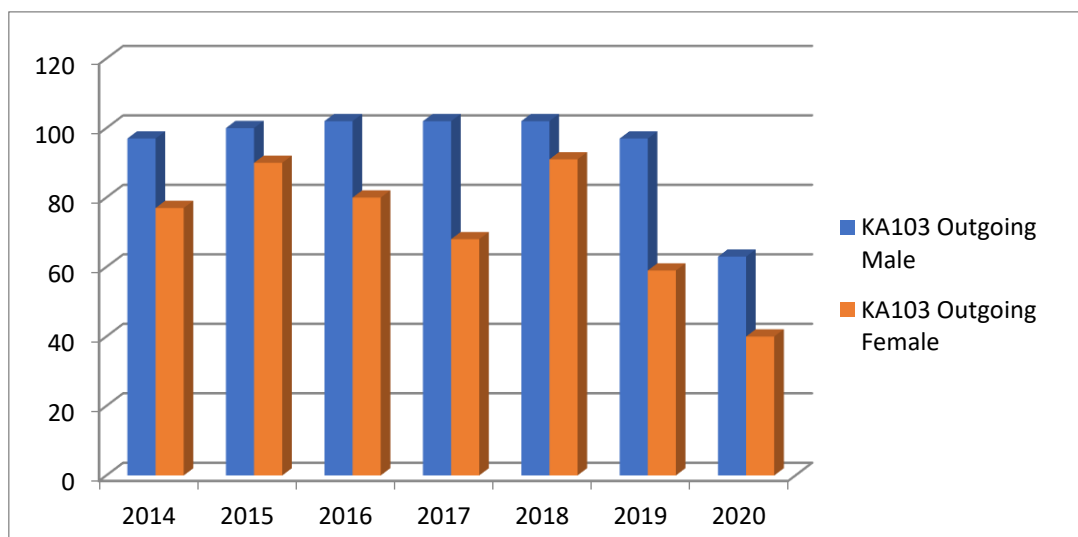
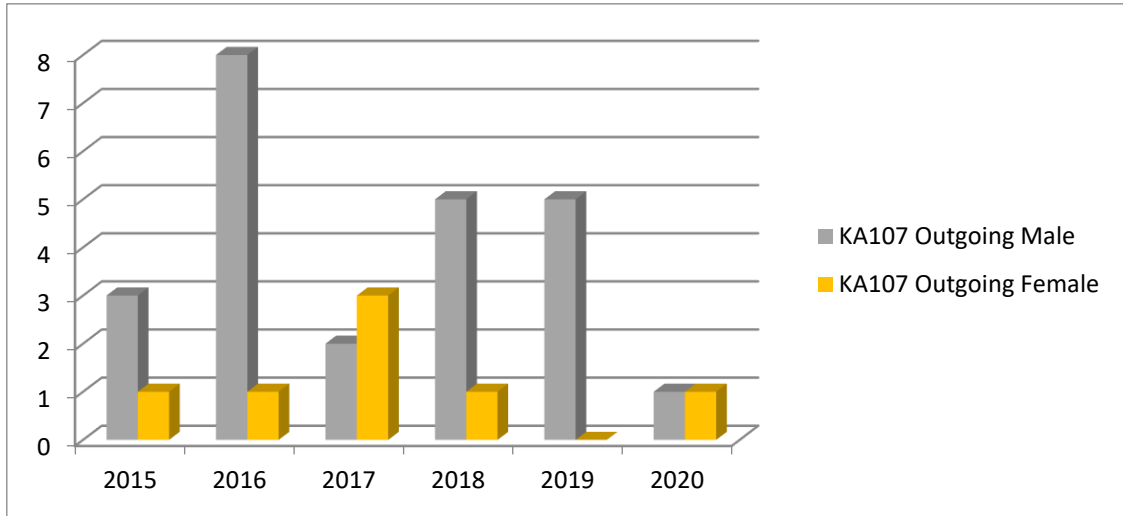

Figure 8

Gender Distribution of Erasmus+ Program (KA107) Participants

The Achievements of History and Archeology Department Students and Staff from the Erasmus+ Exchange Program

In this section, the achievements of the students and staff of the history and archeology department in the Erasmus+ program are examined under three separate headings: academic, language development, and technology use (Table 1).

Table 1

Erasmus+ Program (KA103) Participants' Achievements

Answers	Academic Achievement (%)	Language Development Acquisition (%)	Technology Usage Gain (%)
Very Negative	0	1,14	7,84
Negative	11,52	5,68	10,78
Indecisive	9,28	16,67	35,29
Positive	79,20	46,21	27,45
Very Positive	0	30,30	18,63
Total	100,0	100,0	100,0

Academic Achievement. The answers given to the questionnaires sent by the European Commission to the participants after completing their activities were analyzed by us. The European Commission's "Did you gain academic recognition for the mobility period? Have you earned or expected academic recognition from your sending institution for your time abroad? Have you completed all training components at your receiving institution as outlined in the final version of the learning agreement (Table A and, if applicable, formal template A2)? Do you expect to complete all training components at your receiving institution as outlined in the final version of the learning agreement (Table A and, if applicable, formal template A2)?" questions were asked. The Learning Agreement mentioned in the questions aims to ensure that students' successful activities abroad

(study and internship) are recognized. The learning agreement is an essential document that includes all the learning outcomes the student will likely achieve during the exchange (Learning Agreements, 2022). The percentage of answers given by the participants to these questions was used to measure the academic achievements of the participants. When the table is examined, it is seen that 12% of the outgoing students marked their negative, 9% do not know, and 79% have positive options. Very hostile and very positive choices were not answered.

Language Development Acquisition. Participants who have been active in Erasmus+ Programs for 14 days or more are offered the opportunity to attend courses called Online Language Support (OLS) before they go abroad and during their stay to improve their language level. Participants can follow language courses in any of the languages available in the OLS program without the number and limitation of languages. With this application, participants can make a final assessment to measure the progress of their language development during their stay abroad when they return to their host institutions (Online Language Support, 2022). In this context, the European Commission measures the language development achievements of those who participate in the KA103 and KA107 learning and internship programs; “Did you find OLS useful for improving your language level? Do you think OLS has helped you improve your language level? Overall, how satisfied were you with the OLS experience?” questions were asked. Looking at the table, 1% of the outgoing students answered very negatively, 6% negative, 17% I don't know, 46% positive, and 30% unfavorable.

Technology Use Achievement. The European Commission's questions to measure the technology use gains of the personnel who go to the Erasmus+ KA103 and KA107 Programs as part of teaching are “Information and Communication Technology tools (e.g., computer, internet, virtual collaboration platforms, software, ICT devices, etc.) 8% of the person who asked the question “I have developed my competencies” answered very negative, 11% negative, 35% I do not know, 27% positive and 19% very positive.

Conclusion

In this study, the participation rates of the students and staff of the history and archeology department in the Erasmus + Exchange Program between 2014-2020 and the extent of their academic, language, and technology use gains due to their participation were evaluated. Participation of students and staff in the programs is determined according to education, internship, and teaching activities within the scope of the KA103 and KA107 Programs. In this context, our research observed that the students and staff who went within the size of the Erasmus+ KA103 Program mostly preferred Germany, Italy, and Poland. At the same time, the activities were less in countries such as Denmark, Estonia, Finland, Ireland, Norway, and Sweden. Erasmus+ higher education mobility is carried out through bilateral agreements between universities, and some criteria limit students and staff applying for mobility. The situation of students and staff directly choosing or not choosing the countries, institutions, and organizations they want to do mobility is mostly limited. Therefore, it can be said that the bilateral agreements of higher education institutions with these countries where mobility is low are not sufficient.

When we look at the Erasmus+ KA107 Program numbers, which include the education and teaching program data between 2015-2020, it was determined that 26 people participated in the mobility. There was no mobility until 2020 in the internship program that started in 2018. When these data are evaluated, it is understood that Erasmus+ KA107 Exchange Program is preferred at a meager rate compared to Erasmus+ KA103 Exchange Program in history and archeology departments. This situation also reveals that the students and staff of the past and archeology department prefer European countries more than non-European countries. In addition, since the Erasmus+ KA107 Program is more minor in the budget, fewer universities can become KA107 beneficiaries.

For this reason, the mobility supported within the scope of the Erasmus+ KA107 Program was less than the number of the Erasmus+ KA103 Programme. When the participation rates of Erasmus+ KA103 and KA107 Programs are examined by years, a decrease in activities is observed in the 2019 and 2020 call years. 2019-2020 is the year in which the project application is made as the call year, and the activities can be carried out within two years and 36 months in projects that have received an extension due to COVID-19. Therefore, it would be correct to evaluate this project period every year, as the mobility will become more apparent due to the reports made after the end of the project period. When the education levels of the participants from Erasmus+ KA103 and KA107 Programs are examined, it is seen that the highest participation is from undergraduate, graduate, and doctoral education levels, respectively. While internationalization is expected to be higher in postgraduate areas, it is noteworthy that mobility in this area is low. When the gender ratios of the participants were examined, it was observed that the proportion of men attending the KA103 program was higher than women in each project period. In the Erasmus+ KA107 Program, it is seen that the rate of women among the participants is more elevated than men in 2017, and the number of women and men is equal in 2020. However, considering the total number of both programs, it was observed that the number of men among the participants was more than women.

When the academic achievements of the participants in the fields of education and internship in Erasmus+ KA103 and KA107 Programs are examined, it is seen that approximately 79% of the participants gave a positive answer. These answers show that students mostly get the desired benefit from the program in terms of academic recognition and successful completion of the courses. These results also make us think that students will minimize the concerns of possible academic failure or not recognizing the systems during their participation in exchange programs. As a result, the demand for participation in the program will increase. As a result of the answers given by the students participating in the education and internship programs regarding the language development they gained through OLS, it was seen that approximately 76% of the students who went gave a positive and very positive answer. When the answers given are evaluated, it is seen that the outgoing students use online language support very effectively. In addition, when these rates are examined, the positive effect and contribution of the OLS program in the language development of outgoing students are seen. The result of the study that the language acquisitions of the students participating in the Erasmus+ Learning and Internship Programs are positive is in line with the previous studies (Özdem, 2013; Ünal, 2016; Adanır, 2019; Altuğ, Sezgin, & Önal, 2019; Helm & Acconcia, 2019; Kosmas et al., 2020; Kuloğlu, 2020; Prieto-Arranz et al., 2021). In the study conducted by Bakioğlu and Certel (2010) on undergraduate students participating in the Erasmus+ Exchange Program, the majority of the students participating in the research stated that the program contributed to them academically and that they could do other degrees of their education abroad thanks to this experience. Similarly, Juvan

and Lesjak (2011), Bağcı, Erdem, and Erişen (2018), and Souto-Otero et al. (2022), there are opinions that the academic achievements of the students participating in the Erasmus+ Exchange Program positive.

46% of the personnel who went to the questions regarding developing the competencies of the outgoing personnel in the use of information and communication technology tools within the scope of the Erasmus+ KA107 and KA103 Lecture Program gave a positive and very positive answer. When the answers given to the questionnaire are examined, it is concluded that the personnel did not receive sufficient feedback from the program on the use of technology. Based on this result, it has been concluded that the host higher education institutions should give importance to the development of the competencies of the faculty members who go to the scope of teaching and that they should do some studies on these areas.

Support and Appreciation Statement: No external funding was used to support this research.

Conflict of Interest Statement: The author declares that there is no conflict of interest.

References

- Açıkgöz, E., Çatıkoğlu, E., Hephep, G. ve Karaca, Ö. (2020). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Karabük Üniversitesi Örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(1), s. 161-181.
- Adanır, Y. (2019). *Yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Erasmus programı hakkındaki görüşleri Muş Alparslan Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Altuğ, S. A., Sezgin, E. N. ve Önal, A. (2019). Does erasmus+ programme improve the participants' intercultural communicative competence? *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(1), s. 1-17.
- Bağcı, Ö. A., Erdem, S., ve Erişen, Y. (2018). Erasmus+ KA103 hareketlilik programının öğrenci ve koordinatör görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), s. 54-76.
- Bakioğlu, A., ve Certel, S. (2010). Erasmus programına katılan öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1-2), s. 37-62.
- Boyacı, A. (2011). Erasmus değişim programı öğrencilerinin geldikleri ve Türkiye'de öğrenim gördükleri üniversitedeki sınıf yönetimine ilişkin karşılaştırmalı görüşleri (Anadolu Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Bilim*, 36(159), s. 270-282.
- Çepni, O., Aydın, F. ve Kılınç, A. Ç. (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), s. 436-450.
- European Commission (2022). Learning Agreement. Erişim: (31.08.2022): <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/mobility-and-learning-agreements/learning-agreements>
- European Commission (2022). Online Language Support. Erişim: (31.08.2022): <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/online-language-support>
- Helm, F., ve Acconcia, G. (2019). Interculturality and language in Erasmus+ virtual exchange. *European Journal of Language Policy*, 11(2), s. 211-233.
- Juvan, E., ve Lesjak, M. (2011). Erasmus Exchange Program: Opportunity for professional growth or sponsored vacations? *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 23(2), s. 23-29.
- KA107 Nedir? (2022). Erişim: (31.08.2022): <https://uluslararasi.marmara.edu.tr/erasmus-ka107/ka107-nedir>
- Korkut, F. ve Mızıkacı, F. (2008). *Avrupa Birliği Bologna Süreci ve Türkiye'de psikolojik danışma eğitimi*. Education Administration: Theory and Practice Winter, 53, s. 99-122.

- Kosmas, P., Parmaxi, A., Perifanou, M., Economides, A.A. ve Zaphiris, P. (2020, bahar). Creating the Profile of Participants in Mobility Activities in the Context of Erasmus+ : Motivations, Perceptions, and Linguistic Needs. *International Conference on Human-Computer Interaction*, pp. 499–511.
- Kuloğlu, M. E. (2020). Erasmus+ hareketliliklerine katılan öğrencilerin yabancı dil başarılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), s. 1190-1197.
- Küçükçene, M. ve Akbaşlı, S. (2021). The opinions regarding the program of the students going abroad in the scope of the erasmus+ exchange program. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, (26), s. 155-170.
- Ortaş, İ. (2008). Türkiye için ulusal bir erasmus programı gerekli mi? Değerlendirme, tartışma ve cevap yazıları, *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), Mayıs-Ağustos, s. 249–254.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında ERASMUS programının değerlendirilmesi-Giresun Üniversitesi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), s. 61-98.
- Pechar, H. (2007). The Bologna process a European response to global competition in higher education”, *The Canadian Journal of Higher Education*, S. 37, s. 109-125.
- Prieto-Arranz, J. I., Juan-Garau, M., ve Mesquida-Mesquida, F. (2021). Open Your Mind, Sharpen Your Wits: A Narrative Approach to the Benefits of Study Abroad as Perceived by Erasmus+ Students. *Journal of Language, Identity & Education*, s. 1-16.
- Souto-Otero, M., Favero, L., Basna, K., Humburg, M. ve Oberheidt, S. (2022). Erasmus (+) student mobility: Individual and institutional motivations and effects. In Robert Tierney, Fazal Rizvi ve Kadriye Ercikan (Edt.), *International Encyclopedia of Education (2-24)*.
- Ulusal Ajans. (2022). *Yükseköğretim kurumları için erasmus el kitabı*. AB Eğitim ve Gençlik Programları.
- UNESCO Institute for Statistics. (2015). *International standard classification of education fields of education and training 2013 (ISCED-F 2013): Detailed field descriptions*. Montreal, QC: UNESCO Institute for Statistics.
- Ünal, M. (2016). Öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus+ Programını algılama durumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), s. 581-598.
- Ünsal, H. (2008). Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği sürecinde Türk Ulusal Ajansı, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, Yıl: 4, Sayı:7/2008-1, Ankara.
- YÖK. (2010). *Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda Bologna Süreci uygulamaları*. Ankara: YÖK.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin.

Tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin Erasmus+ değişim programından elde ettiği kazanımlar: Bir doküman incelemesi

Güllühan ÖZDEMİR ÇİÇEKLİTAŞ

Makale Türü	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi	14/01/2023
Kabul Tarihi	23/03/2023
DOI Numarası	https://doi.org/10.17497/tuhed.1234499
Kaynak Gösterme	Özdemir-Çiçeklitaş, G. (2023). Tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin Erasmus+ değişim programından elde ettiği kazanımlar: Bir doküman incelemesi. <i>Turkish History Education Journal</i> , 12(1), 47-61. https://doi.org/10.17497/tuhed.1234499
Benzerlik Taraması	Yapıldı - IThenticate
Etik Beyannamesi	Bu çalışma, kurum belgeleri ve literatür çerçevesinde gerçekleştirilmiş olup etik kurul onayı gerekmemiştir.
Çıkar Çatışması	Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	© 2012-2023 TUHED. Bu çalışma CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Bilgi Notu	Bu çalışma, 07-09 Eylül 2022 tarihleri arasında düzenlenen VIII. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuş olan bildirinin genişletilmiş ve düzenlenmiş halidir.

Tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin Erasmus+ değişim programından elde ettiği kazanımlar: Bir doküman incelemesi

Güllühan ÖZDEMİR ÇİÇEKLİTAŞ

ORCID: 0000-0002-7443-152X, E-posta: gozdemirciceklitas@gmail.com

Kurum: (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü), ROR ID: <https://ror.org/054xkpr46>

Öz

Bu çalışmanın amacı, Erasmus+ Değişim Programına katılan tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin 2014-2020 yılları arasında gerçekleştirdikleri faaliyetleri; gidilen ülkeler, yıllık hareketlilik sayıları, cinsiyet ve öğrenim düzeyleri dikkate alınarak katılımcıların programdan elde ettikleri kazanımları ortaya koymaktır. Erasmus+ Değişim Programı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile iş birliği yapmalarını destekleyen ve mezunların istihdamını artırmayı hedefleyen bir Avrupa Birliği girişimidir. Erasmus+ Değişim Programı, Avrupa Birliği üyesi ve aday ülkelerdeki üniversiteler arasında eğitimde kalitenin artırılması ve geliştirilmesine katkıda bulunma amacını taşımaktadır. Bunun yanı sıra Erasmus+ Değişim Programı aracılığıyla katılımcıların yurt dışı deneyimi yaşamaları, farklı kültür ve yaşam tarzlarını tanıma ve öğrenme imkânı bulmaları da sağlanmaktadır. Bireylere yurt dışında bir hareketlilik veya gönüllülük dönemi geçirecek dil eğitimi alma, akademik ve mesleki eğitim, yetişkin öğrenimi ve Avrupa spor etkinlikleri alanlarında proje ortaklıklarında iş birliği yapabilmeleri için fırsatlar da sunulmuştur. Program ile öğrencilere farklı ülkelerde öğrenim ve staj yapma, personele ise anlaşmalı olan yükseköğretim kurumlarında ders verme ve eğitim alma imkânı verilmektedir. Çalışma, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'ndan (Türkiye Ulusal Ajansı) 2014-2020 yıllarını kapsayan verilerin gönderilmesi nedeniyle bu yılları içerecek şekilde sınırlandırılmıştır. Bu çalışma, tarih ve arkeoloji bölümlerinin uluslararasılaşmasına dair verileri birincil kaynaktan elde ederek ortaya koyması bakımından özgün niteliktedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; Erasmus+ Öğrenim ve Staj Hareketliliği faaliyetine katılan öğrencilerin akademik ve dil kazanımlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erasmus+ Personel Hareketliliği faaliyetine katılan personelin teknoloji kullanımı kazanımı değerlendirildiğinde ise sonucun yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+, değişim programı, tarih ve arkeoloji, öğrenci, personel

Giriş

Erasmus Değişim Programı, hareketliliğe katılan ve kendi ülkeleri dışındaki ülkelerde belirli bir süre eğitim alan öğrenci ve personele finansal destek sağlayan bir programdır. Değişim programları, öğrencilerin derecelerinin bir kısmı için herhangi bir Avrupa ülkesinde kredi biriktirdikleri ve sonunda eğitimlerine devam etmek için evlerine geri döndükleri bir çerçevede yapılmaktadır (Pechar, 2007: 113). 1979 yılında İngiltere'nin harç ödeme kaydı ile ülke dışından öğrenci kabul etmesi ile başlayan eğitim alanında uluslararasılaşma süreci 1980'lerde yükseköğretim temelinde ilk kez Avrupa'da başlamıştır (Çepni vd., 2018: 438). Bu çalışmalar, 1988 yılında Bologna Süreci'ne Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya'nın katılımı ile Sorbonne'da gerçekleştirilen bir toplantıda Avrupa'da ortak bir yükseköğretim olanağı fırsatı sunulması amacını taşıyan Sorbonne Bildirgesi'nin yayınlanması ile devam etmiştir. İtalya'nın Bologna kentinde 1999 yılında ilan edilen Bologna Bildirgesi ile Bologna Süreci resmi olarak başlamıştır. Bu bildiri ile yükseköğretim kurumları arasında uyumlu diploma ve dereceler oluşturmak, öğrenci ve personel değişimi ve Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi (AKTS) gibi temel amaçları uygulamak hedeflenmiştir (YÖK, 2010: 3). Bologna Süreci, değişim programları kapsamında öğrenci ve personel hareketliliği, katılımcılara ulusötesi ülkelerde çalışma, ortak proje ve akademik çalışmalar yapma olanağı sağlamaktadır. Ülkelerin yükseköğretimdeki farklılıklarının önüne geçerek tanınma sağlanmasının yolunu açan AKTS ve diploma eki uygulamaları hareketliliklerin yaygınlaştırılmasını sağlamıştır (YÖK, 2010: 43-44). Bologna Sürecinin genel hedefi, Avrupa Yükseköğretim Sistemi'ni Avrupa dışında da cazip hale getirerek uyumlu ve kaliteli sistemlerle şeffaf bir Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmaktır (Pechar, 2007: 113).

Türkiye'nin Bologna Sürecine dâhil olması, 2001 yılında Prag Toplantısı ile Bologna Bildirgesi'ni kabul ederek uygulamaya koyması ile gerçekleşmiştir. Türkiye, Bologna Süreci'ne hızlı bir şekilde uyum sağlamış ve yükseköğretimde Bologna sürecinin gerektirdiği değişiklikleri yapmaya başlamıştır (Korkut ve Mızıkacı, 2008: 101-102). Türkiye'nin 27 Aralık 2002 tarihinde AB Komisyonu ile imzaladığı anlaşma ile AB Eğitim ve Gençlik Programları'na katılım süreci başlamıştır. Bu süreç, 2002 yılı Ocak ayında Devlet Planlama Teşkilatı'na bağlı olan ve akabinde 2003 yılı Ağustos ayında yürürlüğe giren bir kanun ile ilgili müsteşarlıktan ayrı bir kurum haline gelerek Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı ya da bilinen diğer adı ile Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmüştür (Ünsal, 2008: 29). Avrupa'da 1987 yılından itibaren uygulanan Erasmus Değişim Programı ilk olarak 1995 yılından itibaren Sokrates Programı bünyesinde, 2007 yılı itibarı ile Hayat Boyu Öğrenme Programı bünyesinde yer almıştır (Küçükçene, 2021: 156). Ülkemizde 2003 yılında öncelikle bir pilot uygulama ile faaliyetine başlayan Erasmus Değişim Programı 2004 yılından itibaren resmi olarak uygulanmıştır. Özellikle programın uygulamaya başlandığı ilk yıllarda (2004-2007) ülkemizde üniversitelerin değişim programlarına katılım oranı başladığı tarihten itibaren yüzde 400'lük bir artış göstermiştir (Boyacı, 2011: 272).

Erasmus Değişim Programı, Avrupa Birliğine üye veya aday konumda olan ülkelerin eğitim iş birliklerinin geliştirilmesini, ülkelerin birbirlerini tanımasını ve eğitim koşullarının iyileştirilmesini hedefleyen bir programdır. Program ile ülkeler arasında öğrenci, personel (akademik ve idari) değişimi, proje ve staj gibi eğitim faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. (Ortaş, 2008: 250). Program, farklı ülkelere gelen ve çeşitli etnik kökenlere sahip katılımcıların bir arada yaşama becerisini ve

hoşgörüsünü artırırken aynı zamanda kültürlerarası etkileşimin artırılması amacını da benimsemektedir (Açıkgöz, 2020: 164).

Erasmus+ Değişim Programı Öğrenci Hareketliliği; öğrenim hareketliliği ve staj hareketliliği olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Öğrenci öğrenim hareketliliği, Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (ECHE) ve yükseköğretim kurumunun kurumlararası yaptığı anlaşmalar ile gerçekleştirilir. Erasmus+ Öğrenim Hareketliliği, yükseköğretim kurumunda tam zamanlı olarak kayıtlı olan öğrencilerin öğrenimlerinin ilk yılı ve mezuniyet sonrası hariç tutularak öğrenimlerinin bir kısmını (aynı akademik kademedede en az 3 ile en fazla 12 ay) kurumun anlaşmalı olduğu yurt dışındaki bir yükseköğretim kurumunda gerçekleştirmesidir. Öğrenci staj faaliyeti ise yükseköğretim kurumunda kayıtlı olan öğrencilerin mesleki eğitim alanında uygulamalı iş deneyimi elde etmesi için yurt dışındaki bir işletmede staj yapması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Erasmus+ Staj Hareketliliği mezun olduktan 12 ay sonrası dâhil olmak üzere her öğrenim kademesinde en az 2 ve en çok 12 ay olarak yapılabilmektedir (Erasmus Uygulama El Kitabı, 2022: 5-7).

Erasmus+ Personel Hareketliliği, personel ders verme ve personel eğitim alma hareketliliği olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Personel ders verme hareketliliği, ülkemizde ECHE sahibi olan yükseköğretim kurumunda ders verme yetkisi olan personelin yurt dışında ECHE sahibi olan başka bir yükseköğretim kurumunda ders verme faaliyetini gerçekleştirmesidir. Personel eğitim alma faaliyetinde ise Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda çalışan bir personelin yurt dışındaki kurum veya kuruluşlarda alanı ile ilişkili olarak almış olduğu eğitim faaliyetidir (Erasmus Uygulama El Kitabı, 2022: 32-33).

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED), eğitim programları ve ilgili nitelikleri eğitim seviyelerine ve alanlarına göre düzenleyen referans bir sınıflandırma olarak kullanılmaktadır. ISCED sınıflandırmasında tarih ve arkeoloji bölümleri tek bir alan olarak 02 Kodu ile sanat ve beşeri bilimler (Arts and Humanities) geniş alanının alt alanı olan sanat alanının altında ayrıntılı alan olarak 0222 kodu ile sınıflandırılmaktadır (UNESCO Institute for Statistics, 2015: 4-13). Erasmus+ Programı çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerde ISCED sınıflandırılması temel alınarak hareketliliklerin alanları belirlenmiştir. Avrupa Birliği tarafından kullanılan alan sınıflandırmasında tarih ve arkeoloji alanları tek bir alan olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle Türkiye Ulusal Ajansı tarafından da tarih ve arkeoloji alanlarına ilişkin veriler tek bir alan olarak kabul edilerek gönderilmiş olup çalışmamızda da tarih ve arkeoloji alanlarına ilişkin değerlendirmeler tek bir alan olarak kabul edilerek yapılmıştır. ISCED alan sınıflandırması dışında bilimsel açıdan da tarih ve arkeoloji birbirinden bağımsız olarak düşünülmesi mümkün olmayan iki disiplindir. Tarih bilimi, arkeoloji bilimi sayesinde tarih öncesi çağlarda yaşayan medeniyetlerin yaşamlarına ilişkin bilgilere erişilmesini sağlamıştır. Yazının olmadığı dönemlerde kültürün gelişim safhalarının aydınlatılması noktasında iki bilim de birbirlerini beslemiştir. Bu iki disiplin, çalışmanın Erasmus+ Hareketliliği temelinde merkezini oluşturmuştur. Bu bağlamda araştırmanın amacı, tarih ve arkeoloji bölümünde öğrenci veya personel statüsünde olan kişilerin Erasmus+ (KA103-KA107) Programlarına 2014-2020 yılları arasında katılım düzeylerinin ve programa katıldıktan sonra elde ettikleri kazanımlarının değerlendirilmesidir. Araştırmanın amacına yönelik şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programları öğrenim, staj ve ders verme hareketlilikleri kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelin yıllar itibarı ile ülkelere göre dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
2. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programları kapsamında tarih ve arkeoloji bölümünden giden öğrencilerin faaliyete katılım gösterdikleri süreçteki eğitim seviyelerine göre dağılımı nasıldır?
3. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programları kapsamında tarih ve arkeoloji bölümünden giden öğrenci ve personelin cinsiyet dağılımı nasıldır?
4. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarına tarih ve arkeoloji bölümünden öğrenim, staj ve ders verme kapsamında giden öğrenci ve personelin programlardan kazanımları nelerdir?

Yöntem

Çalışmada kullanılan analiz yöntemi, çalışmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması için kullanılan araçlar ve elde edilen bulguların analizinin nasıl yapıldığı aşağıda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Araştırma Deseni

Nitel araştırmalarda gözlem ve görüşmenin mümkün olmadığı hallerde veya araştırmanın doğruluğunu artırmak amacıyla, araştırma problemine ilişkin yazılı ve görsel malzemeler kullanılabilir. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında yazılı malzemeleri kapsamaktadır. Yıllık kurum raporları, halkla ilişkiler dokümanları, muhasebe kayıtları, stratejik planlar, pazarlama stratejisi dokümanları, kurum içi ve dışı yazışmalar, resmi belgeler gibi belge ve dokümanlar doküman analizinin konusu olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 153). Bu bakımdan araştırma, doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Türkiye Ulusal Ajansı'ndan temin edilen dokümanlar ve ilgili literatür üzerinden yürütülen bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya ilişkin dokümanlar Türkiye Ulusal Ajansı'na bağlı olan Veri Analiz Koordinatörlüğü biriminden talep edilmiştir. Erasmus+ Değişim Programlarında faaliyet gösteren tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin gittikleri ülkeler, yıllar, faaliyet türleri ve cinsiyetleri kurum tarafından ayrıntılı bir şekilde gönderilmiştir. Bunun yanı sıra katılımcılara faaliyetlerini tamamladıktan sonra Avrupa Komisyonu tarafından gönderilen ve katılımcıların cevaplandıkları anketler de çalışmanın veri toplama araçlarından biri olmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada Türkiye Ulusal Ajansı tarafından gönderilen veriler, yıllara göre faaliyetlerin artma/azalma oranları, katılımcıların cinsiyet dağılımları ve eğitim seviyeleri betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Türkiye Ulusal Ajansı tarafından personel ve öğrenci değişimine ait 2014-2020 yıllarına ait katılımcı anketlerinin cevapları ile katılımcıların kazanımları analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde verilerin analizi ile ortaya çıkan bulgular her bir alt probleme göre sıralanarak sunulmuştur.

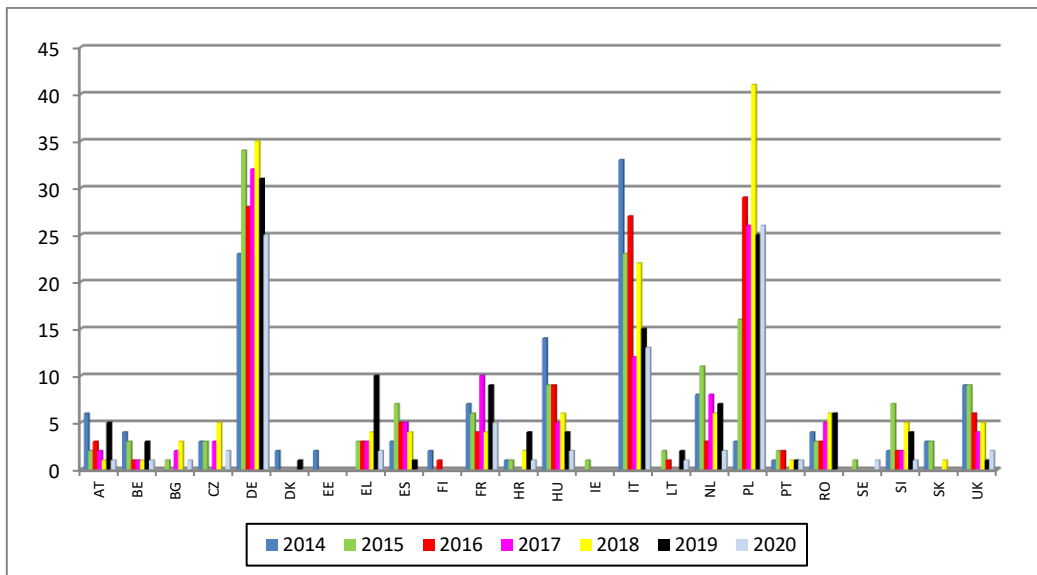
Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğrenci ve Personelinin Değişim Programlarına Katılım Durumları

KA103 programı, 28 Avrupa Birliği ülkesi ve İzlanda Lihtenştayn, Norveç, Makedonya, Türkiye ve Sırbistan'ın dâhil olduğu ülkeler ile hareketlilik olanağı sağlarken Uluslararası Kredi Hareketliliği (KA107) ise KA103 programına benzer bir program olmasına karşılık ortaklık kurulan ülkeler (Doğu Ortaklığı Ülkeleri, Güney Akdeniz Ülkeleri, Rusya Federasyonu, Asya, Orta Asya, Latin Amerika, Orta Doğu, Güney Afrika, Afrika, Karayip ve Pasifik Ülkeleri, Diğer Sanayileşmiş Ülkeler) farklıdır (KA107 Nedir?, 2022). Bu bağlamda veriler, KA103 ve KA107 programları özelinde ayrı ayrı verilmiştir.

Erasmus+ KA103 ve KA107 Programları öğrenim, staj ve ders verme hareketlilikleri kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelin yıllar itibarı ile ülkelere göre dağılımı. Erasmus+ KA103 Öğrenim Hareketliliği kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrencilerinin yıllar itibarıyla ülkelere göre dağılımı Şekil 1'de görülmektedir. Şekil 1 incelendiğinde 2014 ve 2020 yıllarının toplamında en çok hareketliliğin Almanya (208), Polonya (166) ve İtalya (145) ülkelerine gerçekleştiği görülmektedir. 2014-2020 yıllarında toplam hareketlilik sayısı 892 olarak hesaplanmış ve bu üç ülkenin toplama göre oranı ise %58 olarak bulunmuştur. En az katılım İrlanda (1), İsveç (2) ve Estonya (2) ülkelerine olurken Letonya, Kuzey Makedonya ve Norveç'e yıllar içinde hiç faaliyet yapılmadığı gözlemlenmiştir. Faaliyetlerin yıllara göre toplamlarına bakıldığında 2014-2020 yıllarında hareketlilik kapsamında giden öğrenci sayılarının genel ortalaması 127'dir. Yıllara göre katılım performansları değerlendirildiğinde katılımın en az gerçekleştiği yıl 2020 olmuştur.

Şekil 1

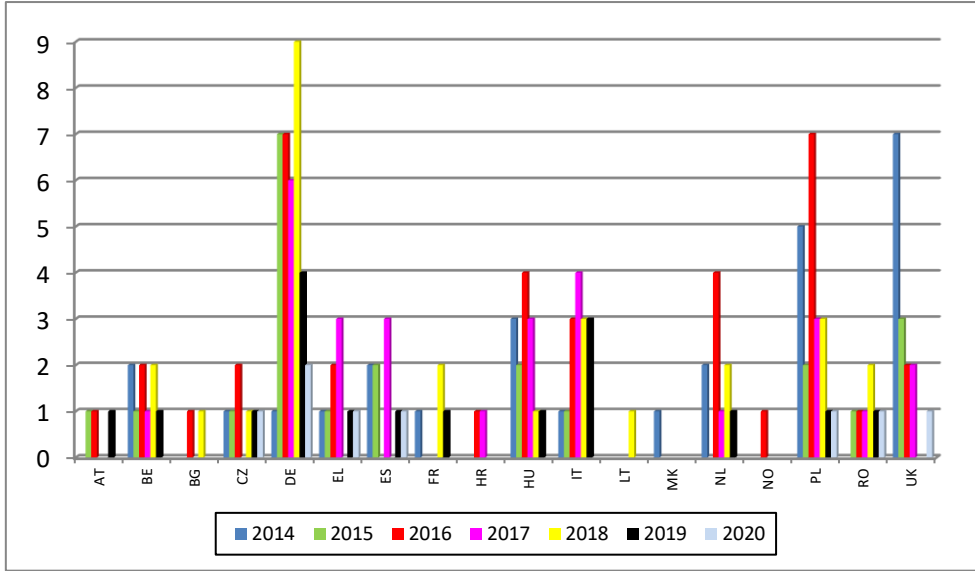
Erasmus+ KA103 Öğrenim Hareketliliği Kapsamında Giden Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğrencilerinin Yıllar İtibarıyla Ülkelere Göre Dağılımı

Erasmus+ KA103 Staj Hareketliliği kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrencilerinin yıllar itibarıyla ülkelere göre dağılımı Şekil 2’de görülmektedir. Şekil 2’ye bakıldığında 2014-2020 yıllarının toplamında en çok hareketliliğin Almanya (36) ve Polonya (22) ülkelerine olduğu görülmektedir. 2014-2020 yıllarında toplam hareketlilik sayısı 168 olarak hesaplanmış ve bu iki ülkenin toplama göre oranı %35 olarak bulunmuştur. Tüm yıllarda 1 kişilik faaliyet gerçekleştirilen ve en az katılımın olduğu ülkeler ise İsveç, Norveç, Kuzey Makedonya ve Litvanya’dır. Danimarka, Estonya, Finlandiya, Letonya, İrlanda, Portekiz Slovenya ve Slovakya ülkelerine ise yıllar içinde hiç faaliyet yapılmadığı gözlemlenmiştir. Faaliyetlerin yıllara göre toplamalarına bakıldığında 2014-2020 yıllarında giden öğrenci sayılarının genel ortalaması 24’tür. Yıllara göre katılım performansları değerlendirildiğinde katılımın en az gerçekleştiği yıl 2020 olmuştur.

Şekil 2

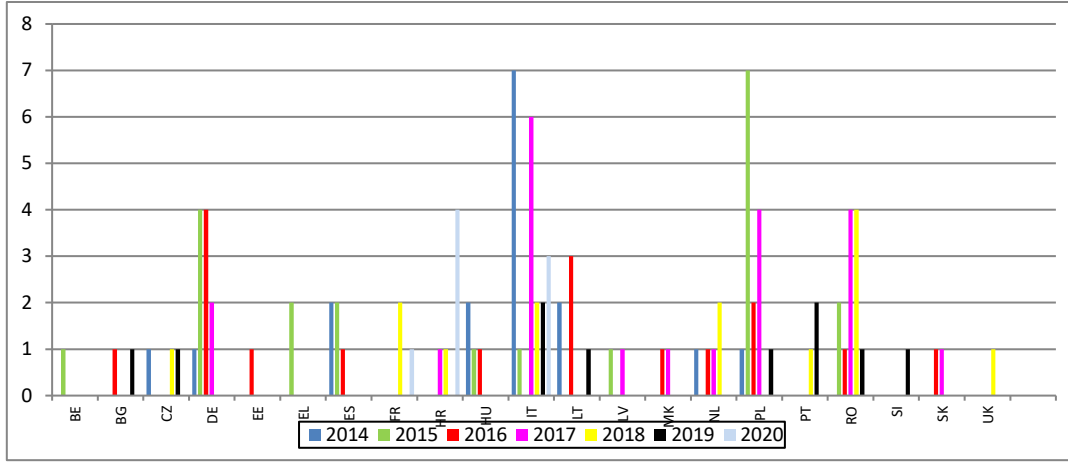
Erasmus+ KA103 Staj Hareketliliği Kapsamında Giden Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğrencilerinin Yıllar İtibarıyla Ünelere Göre Dağılımı

Erasmus+ KA103 Ders Verme Hareketliliği kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü akademik personelinin yıllar itibarıyla ülkelere göre dağılımı Şekil 3’te görülmektedir. Şekil 3’e bakıldığında 2014 ve 2020 yıllarının toplamında en çok hareketliliğin İtalya (21), Polonya (15) ve Romanya (12) ülkelerine yapıldığı görülmektedir. 2014-2020 yıllarında toplam hareketlilik sayısı 108 olarak belirlenmiş ve bu üç ülkenin toplama göre oranı %44 olarak bulunmuştur. Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Norveç, İrlanda ve İsveç ülkelerine ilgili yıllar içinde hiç faaliyet yapılmadığı gözlemlenmiştir. Faaliyetlerin yıllara göre toplamalarına bakıldığında 2014-2020 yıllarında hareketlilik kapsamında giden personel sayılarının genel ortalaması 127’dir. Yıllara göre katılım performansları değerlendirildiğinde katılımın en az gerçekleştiği yıl 2020 olmuştur.

Şekil 3

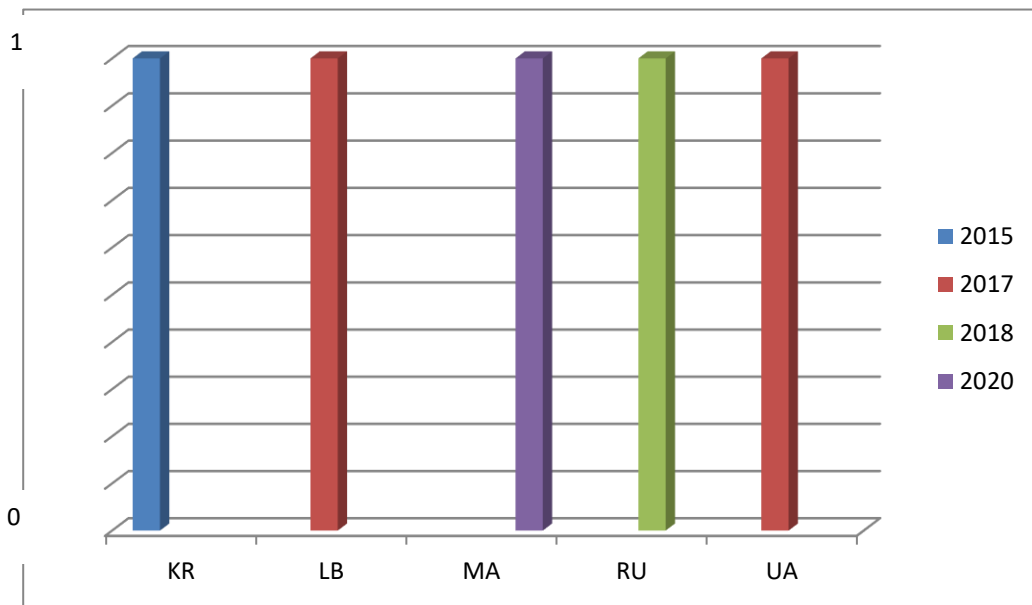
Erasmus+ KA103 Ders Verme Hareketliliği Kapsamında Giden Tarih ve Arkeoloji Bölümü Personelinin Yıllar İtibarıyla Ükelere Göre Dağılımı

Erasmus+ KA107 Öğrenim Hareketliliği kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrencilerinin yıllar itibarıyla ülkelere göre dağılımı Şekil 4'te görülmektedir. Şekil 4'e bakıldığında 2015-2020 yıllarının toplamında yalnızca 5 kişinin hareketlilik gerçekleştirdiği görülmektedir. Faaliyetler, Kore (1), Lübnan (1), Fas (1), Rusya (1) ve Ukrayna (1) ülkelere yapılmıştır. Erasmus+ KA107 Programı ülkemizde 2015 yılında, KA107 staj hareketliliği programı ise 2018 yılı itibarıyla başlamıştır. 2018-2020 yılları arasında tarih ve arkeoloji bölümü öğrencilerinin KA107 staj programı hareketliliğine katılmaması nedeniyle şekil olarak bu alanda bilgiye yer verilmemiştir.

Şekil 4

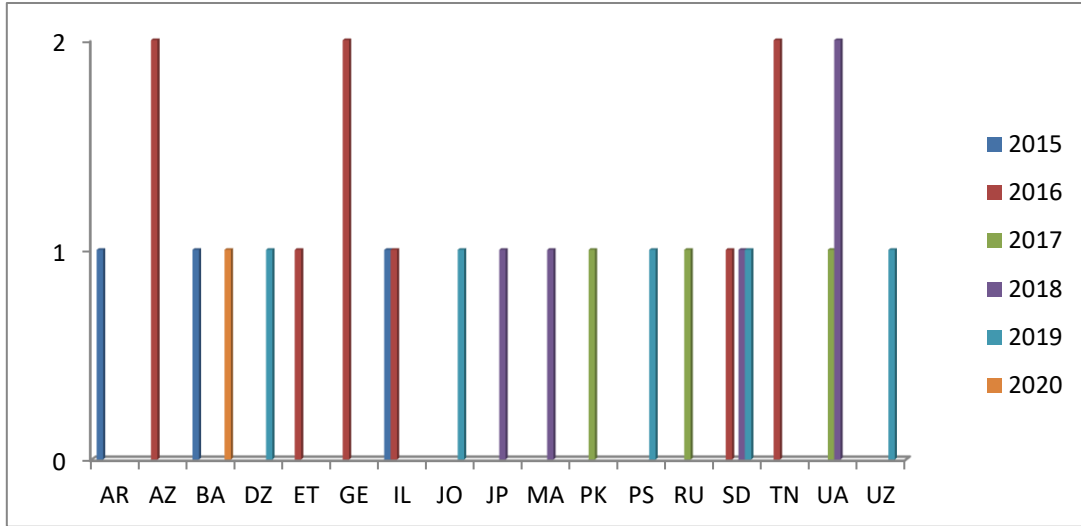
Erasmus+ KA107 Öğrenim Hareketliliği Kapsamında Giden Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğrencilerinin Yıllar İtibarıyla Ükelere Göre Dağılımı

Erasmus+ KA107 Ders Verme Hareketliliği kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü personelinin yıllar itibarıyla ülkelere göre dağılımı Şekil 5'te görülmektedir. Şekil 5'e bakıldığında 2014-2020 yıllarının toplamında 26 kişi faaliyet gösterdiği görülmektedir. Hareketliliğin en fazla olduğu yıllar 2015 yılında 9 kişi, 2017 ve 2018 yıllarında 5 kişi şeklinde gerçekleşmiştir.

Şekil 5

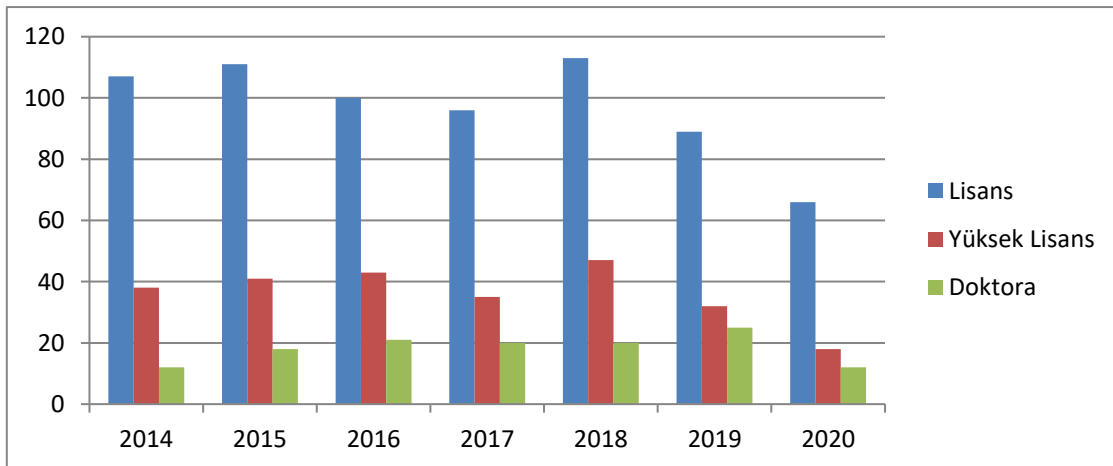
Erasmus+ KA107 Ders Verme Hareketliliği Kapsamında Giden Tarih ve Arkeoloji Bölümü Personelinin Yıllar İtibarıyla Ünelere Göre Dağılımı

Erasmus+ KA103-KA107 Programı öğrenim, staj ve ders verme kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin eğitim seviyeleri. Şekil 6'ya bakıldığında Erasmus+ Değişim Programına (KA103-KA107) 2014-2020 yılları itibarıyla faaliyete katılan toplam 1065 kişinin 682'sinin (%64) lisans, 254'ünün (%23) yüksek lisans, 128'inin (%12) doktora düzeyinde ve 1 kişinin ise diğer eğitim seviyeleri kategorisinde faaliyete katıldığı görülmektedir. Diğer eğitim seviyesi kategorisinde 1 kişi olması nedeni ile Şekil 6'da yer verilmemiştir.

Şekil 6

Erasmus+ Programı (KA103-KA107) Katılımcılarının Eğitim Seviyeleri

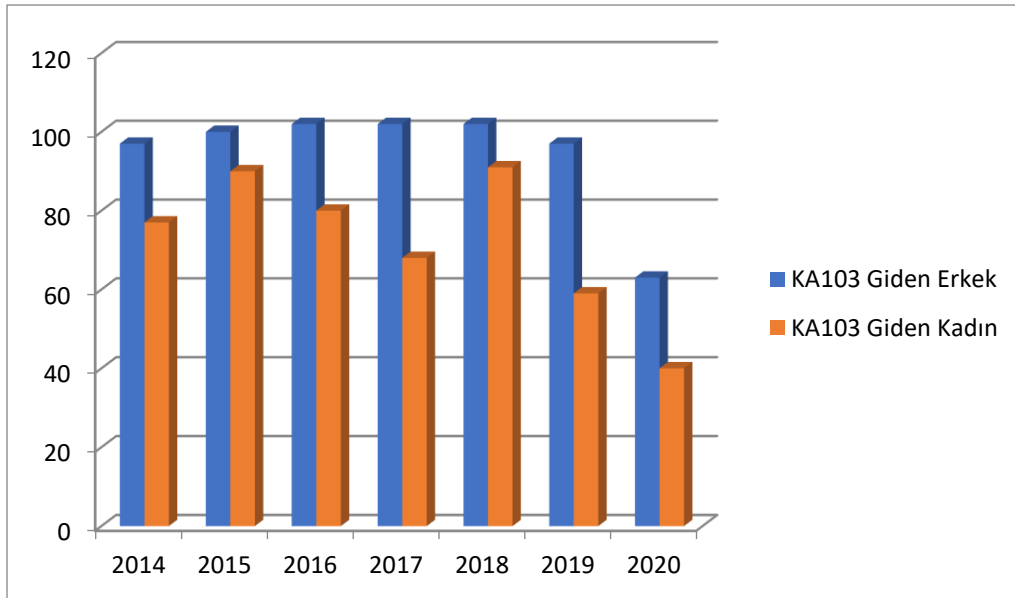

Erasmus+ KA103-KA107 Programları öğrenim, staj ve ders verme kapsamında giden tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin cinsiyet dağılımları. Erasmus+ KA103 Programı kapsamında gidenlerin cinsiyetleri yıllara göre Şekil 7’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Şekil 7’ye bakıldığında Erasmus+ KA103 Programından gidenlerin 663’ünün erkeklerden, 505’inin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Erasmus+ KA107 Programı için Şekil 8’de verilen sayılara göre katılımcıların 24’ünün erkek ve 7’sinin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarına katılan erkeklerin oranı %57, kadınların oranı ise %43’tür. Erasmus+ KA107 Programına katılanlarda cinsiyet dağılımının önemli oranda ayrıştığı görülmektedir. Nitekim KA107 programına katılanların %77’sinin erkek ve %23’ünün kadın olduğu görülmektedir.

Erasmus+ KA103 Programı kapsamında gidenlerin cinsiyetleri yıllara göre Şekil 7’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Şekil 7’ye bakıldığında Erasmus+ KA103 Programından gidenlerin 663’ünün erkeklerden, 505’inin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Erasmus+ KA107 Programı için Şekil 8’de verilen sayılara göre katılımcıların 24’ünün erkek ve 7’sinin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarına katılan erkeklerin oranı %57, kadınların oranı ise %43’tür. Erasmus+ KA107 Programına katılanlarda cinsiyet dağılımının önemli oranda ayrıştığı görülmektedir. Nitekim KA107 programına katılanların %77’sinin erkek ve %23’ünün kadın olduğu görülmektedir.

Şekil 7

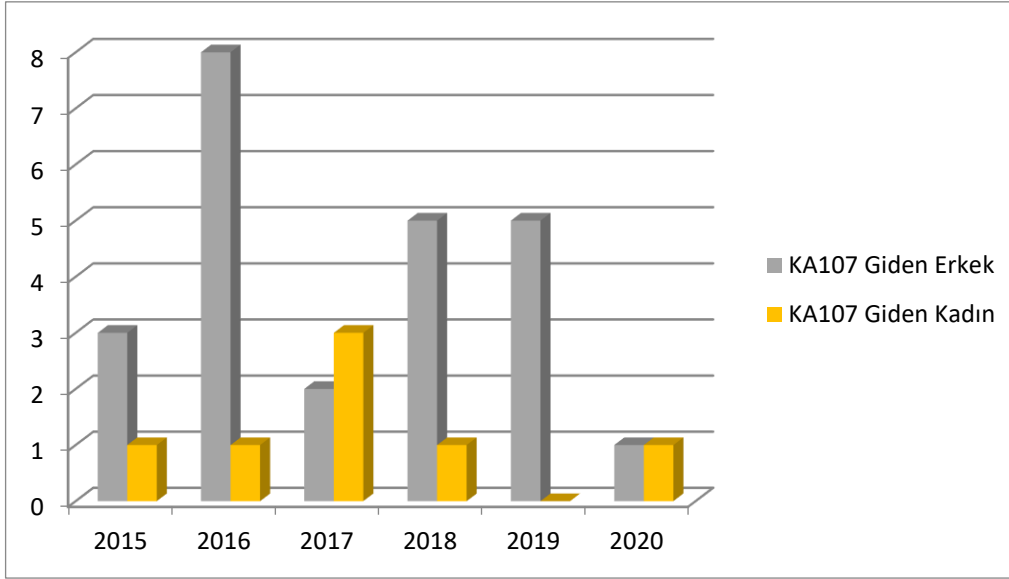
Erasmus+ Programı (KA103) Katılımcılarının Cinsiyet Dağılımı

Şekil 8

Erasmus+ Programı (KA107) Katılımcılarının Cinsiyet Dağılımı

Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğrenci ve Personelinin Erasmus+ Değişim Programından Elde Ettiği Kazanımlar

Bu bölümde tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelim Erasmus+ programında elde ettiği kazanımlar akademik, dil gelişimi ve teknoloji kullanımı olmak (Tablo 1) üzere üç ayrı başlık altında incelenmiştir.

Tablo 1

Erasmus+ Programı (KA103) Katılımcıların Kazanımları

Yanıtlar	Akademik Kazanım (%)	Dil Gelişimi Kazanımı (%)	Teknoloji Kullanımı Kazanımı (%)
Çok Olumsuz	0	1,14	7,84
Olumsuz	11,52	5,68	10,78
Bilmiyorum	9,28	16,67	35,29
Olumlu	79,20	46,21	27,45
Çok Olumlu	0	30,30	18,63
Toplam	100,0	100,0	100,0

Akademik Kazanım. Avrupa Komisyonunun katılımcılara faaliyetlerini tamamladıktan sonra gönderdiği anketlere verilen cevaplar tarafımızca analiz edilmiştir. Avrupa Komisyonunun, Erasmus+ KA103-KA107 Öğrenim ve Staj Programlarına katılanların akademik kazanımlarını ölçmeye yönelik “Hareketlilik dönemi için akademik tanınırlık kazandınız mı? Yurtdışında geçirdiğiniz süre için gönderen kurumunuzdan akademik tanınırlık kazandınız mı veya bekliyor musunuz? Öğrenim anlaşmasının son versiyonunda (Tablo A ve varsa resmi şablonun A2) belirtildiği şekilde kabul eden kurumunuzdaki tüm eğitim bileşenlerini başarıyla tamamladınız mı? Öğrenim anlaşmasının son versiyonunda (Tablo A ve varsa resmi şablonun A2) belirtildiği şekilde kabul eden

kurumunuzdaki tüm eğitim bileşenlerini başarıyla tamamlamayı bekliyor musunuz?” soruları sorulmuştur. Sorularda geçen Öğrenim Anlaşması'nın (Learning Agreement) amacı öğrencilerin yurt dışında başarı ile yaptıkları faaliyetlerin (öğrenim ve staj) tanınmasını sağlamaktır. Öğrenim anlaşması, öğrencinin değişim sırasında elde etmesi muhtemel olan tüm öğrenme çıktılarını içermesi bakımından önemli bir belgedir (Learning Agreements, 2022). Bu sorulara katılımcılar tarafından verilen cevapların yüzdesi, katılımcıların akademik kazanımlarını ölçmede kullanılmıştır. Tablo incelendiğinde giden öğrencilerin %12'si olumsuz, %9'u bilmiyorum, %79'u olumlu seçeneklerini işaretlediği görülmektedir. Çok olumsuz ve çok olumlu seçeneklerine ise cevap verilmemiştir.

Dil Gelişimi Kazanımı. Erasmus+ Programlarında 14 gün ve üzeri faaliyet gösteren katılımcılara dil seviyelerini geliştirmek için yurt dışına gitmeden önce ve orada kaldıkları süre boyunca Çevrim içi Dil Desteği (Online Language Support-OLS) adı verilen kurslara katılma imkânı sunulmaktadır. Katılımcılar, dil sayısı ve sınırlaması olmaksızın OLS programındaki mevcut dillerden herhangi birinde dil kurslarını takip edebilmektedirler. Katılımcılar, bu uygulama ile ev sahibi kurumlarına döndüklerinde yurt dışında kaldıkları süre boyunca dil gelişimindeki ilerlemeyi ölçebilecekleri nihai bir değerlendirme yapabilmektedirler (Online Language Support, 2022). Bu bağlamda Avrupa Komisyonu tarafından KA103 ve KA107 öğrenim ve staj programlarına katılanlara dil gelişimi kazanımlarını ölçmeye yönelik; “OLS'yi dil seviyenizi geliştirmek için faydalı buldunuz mu? OLS'nin dil seviyenizi geliştirmenize yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? Genel olarak, OLS deneyiminden ne kadar memnun kaldınız?” soruları sorulmuştur. Tabloya bakıldığında giden öğrencilerin %1'i çok olumsuz, %6'sı olumsuz, %17'si bilmiyorum, %46'sı olumlu ve %30'u çok olumsuz cevabını vermiştir.

Teknoloji Kullanımı Kazanımı. Avrupa Komisyonu tarafından Erasmus+ KA103 ve KA107 Programları ile ders verme kapsamında giden personele teknoloji kullanım kazanımlarını ölçmeye yönelik sorulan “Bilgi ve İletişim Teknolojisi araçlarının (örn. bilgisayar, internet, sanal işbirliği platformları, yazılım, BİT cihazları, vb.) kullanımındaki yetkinliklerimi geliştirdim” sorusuna giden personelin %8'i çok olumsuz, %11'i olumsuz, %35'i bilmiyorum, %27'si olumlu ve %19'u çok olumlu cevabını vermiştir.

Sonuç

Bu çalışmada, tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Değişim Programına katılım oranları ve katılımları sonucunda akademik, dil ve teknoloji kullanımı kazanımlarının hangi ölçüde olduğu değerlendirilmiştir. Öğrenci ve personelin programlara katılımları KA103 ve KA107 Programları kapsamında öğrenim, staj ve ders verme etkinliklerine göre belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırmamızda Erasmus+ KA103 Programı kapsamında giden öğrenci ve personelin yurt dışında çoğunlukla Almanya, İtalya ve Polonya ülkelerini tercih ettikleri buna karşılık Danimarka, Estonya, Finlandiya, İrlanda, Norveç ve İsveç gibi ülkelere faaliyetin az gerçekleştiği görülmüştür. Erasmus+ yükseköğretim hareketlilikleri temelde

üniversiteler arasında gerçekleşen ikili anlaşmalar üzerinden yürütülmekte ve hareketliliğe başvuran öğrenci ve personeli sınırlandıran bazı kriterler bulunmaktadır. Öğrenci ve personelin hareketlilik gerçekleştirmek istedikleri ülke, kurum ve kuruluşları doğrudan tercih etme veya etmeme durumu çoğunlukla sınırlı olmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarının hareketliliğin az gerçekleştiği bu ülkeler ile ikili anlaşmalarının yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

2015-2020 yılları arasında giden öğrenim ve ders verme programı verilerini içeren Erasmus+ KA107 Programı sayılarına bakıldığında toplam 26 kişinin hareketliliğe katıldığı, 2018 yılında başlayan staj programında ise 2020 yılına kadar hiç hareketlilik bulunmadığı belirlenmiştir. Bu veriler değerlendirildiğinde tarih ve arkeoloji bölümlerinde Erasmus+ KA107 Değişim Programının, Erasmus+ KA103 Değişim Programına kıyasla çok düşük bir oranda tercih edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum ayrıca tarih ve arkeoloji bölümü öğrenci ve personelinin Avrupa ülkelerini, Avrupa dışı ülkelere oranla daha çok tercih ettiğini de ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra Erasmus+ KA107 Programı bütçe tutarı bakımından daha küçük bir program olduğundan, çok daha az sayıda üniversite KA107 yararlanıcısı olabilmektedir. Bu nedenle Erasmus+ KA107 Programı kapsamında desteklenen hareketlilikler, Erasmus+ KA103 Programı sayısına göre daha az olmuştur. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarının yıllara göre katılım oranları incelendiğinde 2019 ve 2020 çağrı yıllarında faaliyetlerde azalma gözlemlenmektedir. 2019-2020 çağrı yılı olarak proje başvurusunun yapıldığı yıl olup hareketlilikler 2 sene içinde gerçekleştirilebildiği gibi COVID-19 nedeniyle uzatma alan projelerde 36 ay içinde de gerçekleşebilmektedir. Dolayısıyla hareketlilikler proje süresi bitiminden sonra yapılan raporlamalar neticesinde netlik kazanacağından bu proje süresini yıl bazında değerlendirmek doğru olacaktır. Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarından giden katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında ise en çok katılımın sırasıyla lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim seviyelerinden olduğu görülmektedir. Lisansüstü alanlarda uluslararasılaşmanın daha fazla olması beklenirken bu alanda hareketliliğin düşük olması dikkat çekicidir. Katılımcıların cinsiyet oranları incelendiğinde ise KA103 programında giden erkeklerin oranının her proje döneminde kadınlardan daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Erasmus+ KA107 Programında 2017 yılında katılımcılardan kadınların oranın erkeklerden daha fazla olduğu, 2020 yılında ise kadın ve erkek sayısının eşit olduğu görülmektedir. Fakat her iki programın toplam sayıları göz önüne alındığında katılımcılardan erkeklerin sayısının kadınlardan fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Erasmus+ KA103 ve KA107 Programlarında öğrenim ve staj alanlarında faaliyete katılanların akademik kazanımları incelendiğinde katılımcıların yaklaşık %79'unun olumlu cevabını verdiği görülmüştür. Bu cevaplar öğrencilerin akademik tanınırlık ve derslerin başarı ile tamamlanmasında çoğunlukla programdan istenilen faydayı sağladıkları sonucunu vermektedir. Bu sonuçlar, bizlere öğrencilerin değişim programları katılımları sırasında olası akademik başarısızlık veya derslerin tanınmaması endişesini de en aza indireceği ve bunun neticesinde programa katılım talebinin artacağını da düşündürmektedir. Öğrenim ve staj programlarına katılan öğrencilerin, OLS sayesinde kazandıkları dil gelişimine yönelik verdikleri cevaplar neticesinde giden öğrencilerin yaklaşık %76'sının olumlu ve çok olumlu cevabını verdiği görülmüştür. Verilen cevaplar değerlendirildiğinde giden öğrencilerin çevrim içi dil desteğini çok etkin kullandıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra bu

oranlara bakıldığında giden öğrencilerin dil gelişiminde OLS programının olumlu etkisi ve katkısı da görülmektedir. Araştırmada elde edilen Erasmus+ Öğrenim ve Staj Programlarına katılan öğrencilerin dil kazanımlarının olumlu olduğu sonucu, daha önce yapılan araştırmalar ile paralellik göstermektedir (Özdem, 2013; Ünal, 2016; Adanır, 2019; Altuğ, Sezgin ve Önal, 2019; Helm & Acconcia, 2019; Kosmas vd., 2020; Kuloğlu, 2020; Prieto-Arranz vd., 2021). Bakioğlu ve Certel (2010)'in Erasmus+ Değişim Programına katılan lisans öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu programın kendilerine akademik olarak katkı sağladığını ve bu deneyim sayesinde eğitimlerinin diğer derecelerini yurt dışında yapabileceklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Juvan ve Lesjak (2011), Bağcı, Erdem ve Erişen (2018) ve Souto-Otero vd. (2022) tarafından yapılan araştırmalarda da Erasmus+ Değişim Programına katılan öğrencilerin akademik kazanımlarının olumlu olduğu yönünde görüşlere yer verilmiştir.

Erasmus+ KA107 ve KA103 Ders Verme Programı kapsamında giden personelin bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarının kullanımındaki yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik sorulara giden personelin %46'sı olumlu ve çok olumlu cevabını vermiştir. Ankete verilen cevaplar incelendiğinde personelin teknoloji kullanımında programdan yeterli dönütü alamadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçtan yola çıkılarak ev sahibi yükseköğretim kurumlarının ders verme kapsamında giden öğretim üyelerinin bilgi ve iletişim araçlarının kullanımına yönelik yetkinliklerinin geliştirmesine önem vermesi gerektiği ve bu alanlara yönelik birtakım çalışmalar yapması gerektiğine ulaşılmıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Açıköz, E. , Çatıkoğlu, E. , Hephap, G. ve Karaca, Ö. (2020). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Karabük Üniversitesi Örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(1), s. 161-181.
- Adanır, Y. (2019). *Yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Erasmus programı hakkındaki görüşleri Muş Alparslan Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Altuğ, S. A., Sezgin, E. N. ve Önal, A. (2019). Does erasmus+ programme improve the participants' intercultural communicative competence? *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(1), s. 1-17.
- Bağcı, Ö. A., Erdem, S., ve Erişen, Y. (2018). Erasmus+ KA103 hareketlilik programının öğrenci ve koordinatör görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), s. 54-76.
- Bakioğlu, A., ve Certel, S. (2010). Erasmus programına katılan öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1-2), s. 37-62.
- Boyacı, A. (2011). Erasmus değişim programı öğrencilerinin geldikleri ve Türkiye'de öğrenim gördükleri üniversitedeki sınıf yönetimine ilişkin karşılaştırmalı görüşleri (Anadolu Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Bilim*, 36(159), s. 270-282.
- Çepni, O., Aydın, F. ve Kılınç, A. Ç. (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), s. 436-450.
- European Commission (2022). Learning Agreement. Erişim: (31.08.2022):
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/mobility-and-learning-agreements/learning-agreements>
- European Commission (2022). Online Language Support. Erişim: (31.08.2022):
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/online-language-support>
- Helm, F., ve Acconcia, G. (2019). Interculturality and language in Erasmus+ virtual exchange. *European Journal of Language Policy*, 11(2), s. 211-233.
- Juvan, E., ve Lesjak, M. (2011). Erasmus Exchange Program: Opportunity for professional growth or sponsored vacations? *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 23(2), s. 23-29.
- KA107 Nedir? (2022). Erişim: (31.08.2022):
<https://uluslararası.marmara.edu.tr/erasmus-ka107/ka107-nedir>
- Korkut, F. ve Mızıkacı, F. (2008). *Avrupa Birliği Bologna Süreci ve Türkiye'de psikolojik danışma eğitimi*. Education Administration: Theory and Practice Winter, 53, s. 99-122.

- Kosmas, P., Parmaxi, A., Perifanou, M., Economides, A.A. ve Zaphiris, P. (2020, bahar). Creating the Profile of Participants in Mobility Activities in the Context of Erasmus+ : Motivations, Perceptions, and Linguistic Needs. *International Conference on Human-Computer Interaction*, pp. 499–511.
- Kuloğlu, M. E. (2020). Erasmus+ hareketliliklerine katılan öğrencilerin yabancı dil başarılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), s. 1190-1197.
- Küçükçene, M. ve Akbaşı, S. (2021). The opinions regarding the program of the students going abroad in the scope of the erasmus+ exchange program. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, (26), s. 155-170.
- Ortaş, İ. (2008). Türkiye için ulusal bir erasmus programı gerekli mi? Değerlendirme, tartışma ve cevap yazıları, *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), Mayıs-Ağustos, s. 249–254.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında ERASMUS programının değerlendirilmesi-Giresun Üniversitesi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), s. 61-98.
- Pechar, H. (2007). The Bologna process a European response to global competition in higher education”, *The Canadian Journal of Higher Education*, S. 37, s. 109-125.
- Prieto-Arranz, J. I., Juan-Garau, M., ve Mesquida-Mesquida, F. (2021). Open Your Mind, Sharpen Your Wits: A Narrative Approach to the Benefits of Study Abroad as Perceived by Erasmus+ Students. *Journal of Language, Identity & Education*, s. 1-16.
- Souto-Otero, M., Favero, L., Basna, K., Humburg, M. ve Oberheidt, S. (2022). Erasmus (+) student mobility: Individual and institutional motivations and effects. In Robert Tierney, Fazal Rizvi ve Kadriye Ercikan (Edt.), *International Encyclopedia of Education (2-24)*.
- Ulusal Ajans. (2022). *Yükseköğretim kurumları için erasmus el kitabı*. AB Eğitim ve Gençlik Programları.
- UNESCO Institute for Statistics. (2015). *International standard classification of education fields of education and training 2013 (ISCED-F 2013): Detailed field descriptions*. Montreal, QC: UNESCO Institute for Statistics.
- Ünal, M. (2016). Öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus+ Programını algılama durumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), s. 581-598.
- Ünsal, H. (2008). Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği sürecinde Türk Ulusal Ajansı, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, Yıl: 4, Sayı:7/2008-1, Ankara.
- YÖK. (2010). *Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda Bologna Süreci uygulamaları*. Ankara: YÖK.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin.